GENERALINIO ADVOKATO
ATHANASIOS RANTOS IŠVADA,
pateikta 2025 m. rugsėjo 11 d.[1]

Byla C-311/24

Bundeswettbewerbsbehörde
prieš
M. GmbH

(*Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Konkurencija – Direktyva (ES) 2019/633 – Nesąžiningos prekybos praktika – 6 straipsnio 1 dalies e punktas – Pažeidimai – Pirkėjas, reikalaujantis, kad įvairūs jo tiekėjai atliktų mokėjimus, nesusijusius su žemės ūkio ir maisto produktų pardavimu – Baudų subendrinimas (po vieną už kiekvieną tiekėją, su kuriuo susisiekta) – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatyta bauda, neviršijanti 500 000 EUR už vieną pažeidimą“

I. Įvadas

1. *M. GmbH*, ribotos atsakomybės bendrovė, valdo maisto prekių mažmeninės prekybos parduotuves Austrijoje. Dėl neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių, dėl kurių sumažėjo klientų, ir dėl infliacijos, padariusios poveikį, be kita ko, energijos kaštams, ši bendrovė susidūrė su finansiniais sunkumais ir, siekdama juos įveikti, nusprendė pradėti pertvarkymo procesą, kurį vykdyti ketino iš dalies finansuojama savo tiekėjų. Taigi ši bendrovė 16 savo tiekėjų tuo pačiu metu nusiuntė elektroninį laišką, kuriame paaiškino savo projektą, pridėdama išankstinę mokėjimo sąskaitą, kurioje buvo nurodyta suma, mokėtina prisidedant prie šio pertvarkymo plano įgyvendinimo. *Bundeswettbewerbsbehörde* (Federalinė konkurencijos tarnyba, Austrija; toliau – BWB) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė 16 prašymų dėl šios bendrovės, siekdama, kad pagal taikytinus nacionalinės teisės aktus jai būtų skirta bauda.

2. Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija), kuriam buvo pateikti keturi iš šių prašymų, iš esmės siekia išsiaiškinti, viena vertus, ar su Sąjungos teise suderinami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama kaip vieną pažeidimą kvalifikuoti nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų visumą, kai jie sudaro nusikalstamų veikų sutaptį, ir už visus šiuos veiksmus skirti vieną baudą, ir, kita vertus, ar su Sąjungos teise suderinamas viršutinės baudos, numatytos už pažeidimą, kurį sudaro vienas ar keli nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai, ribos nustatymas.

[1] Originalo kalba: prancūzų.

3. Ši byla suteikia Teisingumo Teismui progą pirmą kartą pateikti Direktyvos (ES) 2019/633 [2], be kita ko, jos 6 straipsnio 1 dalies e punkto išaiškinimą; pagal šią nuostatą nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms suteikiami įgaliojimai skirti baudas ir kitas tiek pat veiksmingas sankcijas ir imtis laikinųjų priemonių dėl pažeidėjo arba šiuo tikslu iškelti bylą, laikantis nacionalinių taisyklių ir procedūrų [3]. Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismo prašoma pateikti svarbių paaiškinimų dėl baudimo už veiksmus, draudžiamus pagal šią direktyvą, tvarkos.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

4. Direktyvos 2019/633 1, 8, 9, 14, 34 ir 39 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje reikšmingas žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų ir pirkėjų derybinės galios disbalansas yra dažnas reiškinys. Tikėtina, kad toks derybinės galios disbalansas gali lemti nesąžiningos prekybos praktiką, kai didesni ir daugiau galios turintys prekybos partneriai siekia nustatyti tam tikrą sau naudingą praktiką ar sutartines sąlygas prekybos sandoriuose. <…> Kad tokios praktikos, kuri gali daryti neigiamą poveikį žemės ūkio bendruomenės gyvenimo lygiui, atvejų būtų kuo mažiau, reikėtų nustatyti apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos minimalųjį Sąjungos standartą. Šioje direktyvoje numatytas minimalaus suderinimo metodas leidžia valstybėms narėms priimti ar toliau taikyti nacionalines taisykles, kurios taikomos ne vien šioje direktyvoje išvardytai nesąžiningos prekybos praktikai;

<…>

(8) dauguma valstybių narių, tačiau ne visos, yra priėmusios specialias nacionalines taisykles, kad apsaugotų tiekėjus nuo įmonių vienų kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje. <…> Todėl kai kurios valstybės narės, turinčios specialias apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisykles, įgalioja administracines institucijas užtikrinti tų taisyklių vykdymą. Vis dėlto valstybių narių taikomoms apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisyklėms – tiek, kiek jų yra – būdingi dideli skirtumai;

(9) veiklos vykdytojų skaičius ir dydis įvairiuose žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinės etapuose skiriasi. Tikėtina, kad dėl derybinės galios skirtumų, kurie yra proporcingi tiekėjo ekonominei priklausomybei nuo pirkėjo, didesni veiklos vykdytojai primes mažesniems nesąžiningos prekybos praktiką. Dinamiškas požiūris, grindžiamas tiekėjo ir pirkėjo santykiniu dydžiu pagal metinę apyvartą, turėtų užtikrinti geresnę apsaugą nuo nesąžiningos prekybos praktikos tiems veiklos vykdytojams, kuriems jos labiausiai reikia. <…>

<…>

[2] 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl įmonių vienų kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje (OL L 111, 2019, p. 59).

[3] Ši direktyva buvo cituota bylose, kuriose priimti 2019 m. lapkričio 13 d. Sprendimas *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962) ir 2021 m. kovo 11 d. Sprendimas *Komisija / Vengrija (Pelno marža)* (C-400/19, EU:C:2021:194), tačiau Teisingumo Teismas jos dar nėra aiškinęs.

(14) ši direktyva turėtų būti taikoma didesnių veiklos vykdytojų verslo elgesiui mažesnę derybinę galią turinčių veiklos vykdytojų atžvilgiu. Tinkamo santykinės derybinės galios suderinimo kriterijaus apytikrė išraiška yra skirtingų veiklos vykdytojų metinė apyvarta. <…> Viršutinė apyvartos riba turėtų užkirsti kelią tam, kad apsauga būtų teikiama veiklos vykdytojams, kurie nėra pažeidžiami arba yra kur kas mažiau pažeidžiami nei mažesni jų partneriai ar konkurentai. Todėl šia direktyva nustatomos apyvarta grindžiamos veiklos vykdytojų kategorijos, kuriomis remiantis ir suteikiama apsauga;

<…>

(34) atgrasomosios priemonės, tokios kaip įgaliojimas skirti baudas ir kitas vienodai veiksmingas sankcijas arba inicijuoti procesą, pavyzdžiui, teismo procesą, dėl tų baudų ir sankcijų skyrimo, taip pat skelbti tyrimo rezultatus, įskaitant informacijos, susijusios su pažeidimus padariusiais pirkėjais, paskelbimą, gali paskatinti šalis keisti elgseną ir rasti ikiteisminius sprendimus, todėl vykdymo užtikrinimo institucijų įgaliojimai turėtų apimti įgaliojimus taikyti tokias priemones. Baudos gali būti itin veiksmingos ir atgrasančios. Tačiau kiekvieno tyrimo atveju vykdymo užtikrinimo institucija turėtų turėti galimybę nuspręsti, kuriuo iš savo įgaliojimų ji pasinaudos ir ar skirs baudą arba kitą vienodai veiksmingą sankciją, ar inicijuos procesą dėl baudos arba sankcijos skyrimo;

<…>

(39) dauguma valstybių narių jau yra priėmusios nacionalines apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisykles, nors ir skirtingas, todėl, siekiant įvesti minimalų apsaugos pagal Sąjungos teisę standartą, tikslinga priimti direktyvą. Tai turėtų sudaryti sąlygas valstybėms narėms įtraukti atitinkamas taisykles į savo nacionalinę teisinę sistemą taip, kad būtų sudarytos sąlygos sukurti darnias sistemas. Valstybėms narėms neturėtų būti kliudoma savo teritorijoje toliau taikyti esamas ar nustatyti griežtesnes nacionalines taisykles, kuriomis numatoma aukštesnio lygio apsauga nuo įmonių vienų kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje, jei laikomasi vidaus rinkos veikimui taikytinoje Sąjungos teisėje nustatytų apribojimų ir jei tokios taisyklės yra proporcingos“.

5. Šios direktyvos 1 straipsnio „Dalykas ir taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Siekiant kovoti su praktika, kuria labai nukrypstama nuo tinkamo verslo elgesio, kuri prieštarauja sąžiningumo ir sąžiningos dalykinės praktikos principams ir kuri vieno prekybos partnerio vienašališkai primetama kitam, šioje direktyvoje nustatomas minimalus draudžiamos nesąžiningos prekybos praktikos, taikomos pirkėjų ir tiekėjų vienų kitiems žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje, atvejų sąrašas, taip pat nustatomos minimalios tų draudimų laikymosi užtikrinimo taisyklės ir vykdymo užtikrinimo institucijų veiklos tarpusavio koordinavimo tvarka.

2. Ši direktyva taikoma tam tikrai nesąžiningos prekybos praktikai, pasitaikančiai, kai žemės ūkio ir maisto produktus parduoda:

a) tiekėjai, kurių metinė apyvarta neviršija 2 000 000 EUR, pirkėjams, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 2 000 000 EUR;

b) tiekėjai, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 2 000 000 EUR, bet neviršija 10 000 000 EUR, pirkėjams, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 10 000 000 EUR;

c) tiekėjai, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 10 000 000 EUR, bet neviršija 50 000 000 EUR, pirkėjams, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 50 000 000 EUR;

d) tiekėjai, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 50 000 000 EUR, bet neviršija 150 000 000 EUR, pirkėjams, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 150 000 000 EUR;

e) tiekėjai, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 150 000 000 EUR, bet neviršija 350 000 000 EUR, pirkėjams, kurių metinė apyvarta yra didesnė nei 350 000 000 EUR.

<…>“

6. Šios direktyvos 3 straipsnio „Nesąžiningos prekybos praktikos draudimas“ 1 dalies d punkte numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad būtų draudžiama bent jau visų toliau išvardytų rūšių nesąžiningos prekybos praktika:

<…>

d) pirkėjas reikalauja, kad tiekėjas atliktų mokėjimus, nesusijusius su tiekėjo žemės ūkio ir maisto produktų pardavimu“.

7. Šios direktyvos 6 straipsnio „Vykdymo užtikrinimo institucijų įgaliojimai“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad kiekviena iš jų vykdymo užtikrinimo institucijų turėtų išteklių ir ekspertinių žinių, kurie būtini jos pareigoms atlikti, ir suteikia jai šiuos įgaliojimus:

<…>

d) įgaliojimus priimti sprendimus, kuriais būtų nustatytas 3 straipsnyje nustatytų draudimų pažeidimas, o pirkėjas įpareigotas nutraukti draudžiamos prekybos praktikos taikymą <…>;

e) įgaliojimus skirti baudas ir kitas vienodai veiksmingas sankcijas bei laikinąsias priemones arba inicijuoti procesą dėl tų baudų, sankcijų ar laikinųjų priemonių skyrimo pažeidėjui, laikantis nacionalinių taisyklių ir procedūrų;

<…>

Pirmos pastraipos e punkte nurodytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą.“

B. Austrijos teisė

8. *Bundesgesetz zur Verbesserung der Nahversorgung und der Wettbewerbsbedingungen (Faire -Wettbewerbsbedingungen-Gesetz)* (Federalinis įstatymas dėl vietinio aprūpinimo ir konkurencijos sąlygų gerinimo siekiant užtikrinti sąžiningos konkurencijos sąlygas)[4] su paskiausiais pakeitimais, padarytais 2021 m. gruodžio 31 d. *Bundesgesetz, mit dem das Bundesgesetz zur Verbesserung der Nahversorgung und der Wettbewerbsbedingungen geändert wird* (Federalinis įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Federalinis įstatymas dėl vietinio aprūpinimo ir konkurencijos sąlygų gerinimo siekiant užtikrinti sąžiningos konkurencijos sąlygas; toliau – FWBG)[5], į Austrijos teisę perkelta Direktyva 2019/633.

9. FWBG 5c straipsnio 1 dalimi ir I priedo 4 punktu perkelta identiška šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos d punkto formuluotė.

10. FWBG 6 straipsnio 2 dalis, kuria perkeliamas minėtos direktyvos 6 straipsnis, suformuluota taip:

„Tyrimą, numatytą 2 skirsnyje, atliekančios institucijos prašymu jurisdikciją nagrinėti kartelių bylas turintis teismas gali pirkėjui, kaip jis suprantamas pagal 5b straipsnio 2 punktą, pažeidusiam 5c straipsnio nuostatas, skirti baudą, kurios maksimalus dydis neviršija 500 000 EUR. Apskaičiuojant baudos dydį pirmiausia atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę, praturtėjimą dėl pažeidimo, atsakomybės laipsnį ir ekonominį pajėgumą. *KartG 2005* 33 straipsnis taikomas *mutatis mutandis*.“

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

11. *M. GmbH* yra ribotos atsakomybės bendrovė, valdanti maisto prekių mažmeninės prekybos parduotuves Austrijoje.

12. Ši bendrovė, ekonomiškai paveikta neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių turizmui, dėl kurių mažmeninės prekybos maisto produktais sektoriuje sumažėjo klientų ir padidėjo išlaidos, pradėjo visiško pertvarkymo procesą. Šiuo tikslu ji kreipėsi į konsultacinę įmonę, kuri jai patarė prašyti savo tiekėjų finansiniais įnašais iš dalies kompensuoti su šiuo procesu susijusias dideles išlaidas.

13. 2023 m. gegužės 16 d. ši bendrovė pristatė šį projektą internetu surengdama Tiekėjų dienos konferenciją („Supplier Day“), per ją pateikė savo tiekėjams rinkos situacijos ir su ja susijusių problemų apžvalgą, taip pat informavo apie savo nuostolius. Ji pristatė savo pertvarkymo procesą, kurio tikslas – kategorijų valdymo („Category Management“) profesionalizavimas ir vidaus procesų optimizavimas. Be to, ji paaiškino savo tiekėjams savo investicijų poreikius, pabrėždama būtinybę investuoti į aplinkai nekenksmingus vandenilio gamybos įrenginius ir CO_2 atžvilgiu neutralių sunkiųjų transporto priemonių parką. Šiuo klausimu ši bendrovė tiekėjams nurodė, kad jai reikalingas jų finansinis indėlis tokiam projektui įgyvendinti ir kad, jeigu jie norėtų ją paremti, ji į tai atsižvelgtų.

4 *BGBl.* 392/1977.

5 *BGBl.* I 239/2021.

14. 2023 m. gegužės 17 d. *M. GmbH* kiekvienam savo tiekėjui vienu metu išsiuntė po vieną iš dviejų tokio paties elektroninio laiško variantų, atsižvelgdama į tai, ar jie dalyvavo minėtoje konferencijoje. Šiame laiške ji prašė jų sumokėti tam tikro dydžio įnašą, skirtą jos numatytam pertvarkymo procesui finansuoti. Prie šių laiškų buvo pridėtos išankstinės mokėjimo sąskaitos, kuriose buvo nurodytos įvairios fiksuotos sumos. Visiems tiekėjams adresuotų elektroninių laiškų turinys buvo vienodas, išskyrus išankstinių mokėjimo sąskaitų sumas ir skirtumą atsižvelgiant į tai, ar atitinkamas tiekėjas dalyvavo šioje konferencijoje. Vis dėlto ši bendrovė savo iniciatyva nusprendė nutraukti investicijų prašymo programą, atšaukti prie išsiųstų elektroninių laiškų pridėtas išankstines mokėjimo sąskaitas ir grąžinti kai kurių tiekėjų jau sumokėtas sumas. Iš viso tik du iš šešiolikos tiekėjų nusprendė patenkinti investicijų prašymą ir sumokėti prie išsiųstų elektroninių laiškų pridėtose išankstinėse mokėjimo sąskaitose nurodytas sumas.

15. BWB nustatė, kad *M. GmbH*, kaip pirkėja, šešiolikai tiekėjų išsiuntė mokėjimo reikalavimus, nesusijusius su žemės ūkio ir maisto produktų pardavimu. Ši institucija nusprendė, kad kiekvienas mokėjimo reikalavimas turi būti laikomas atskira veika, pažeidžiančia FWBG 5c straipsnio 1 dalį ir I priedo 4 punktą, kuriais į Austrijos teisę perkeltas Direktyvos 2019/633 3 straipsnio 1 dalies d punktas. Taigi 2023 m. lapkričio 10 d. ji kreipėsi į kompetentingą Austrijos teismą, pateikdama 16 atskirų prašymų skirti *M. GmbH* baudą pagal FWBG 6 straipsnio 2 dalį[6].

16. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad FWBG 6 straipsnio 2 dalyje numatyta baudžiamojo pobūdžio sankcija. Remiantis Austrijos baudžiamosios teisės doktrina, kaltinimai, pareikšti dėl *M. GmbH* veiksmų, turėtų būti kvalifikuojami kaip viena veika, nes tai yra pažeidimą sudarantis vienas teisinis veiksmas („tatbestandliche Handlungseinheit“). Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, net jei pareikšti kaltinimai susiję su šešiolika skirtingų tiekėjų, reikėtų skirti vieną baudą, kurios maksimalus dydis neviršija 500 000 EUR, kaip numatyta šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje.

17. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar tokia išvada leidžia įgyvendinti Direktyva 2019/633 siekiamą tikslą iš naujo subalansuoti pirkėjų ir tiekėjų derybinę galią žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje; šis iš naujo atliekamas balansavimas, jo teigimu, gali vykti tik individualių pirkėjo ir tiekėjo santykių lygmeniu. Jei paaiškėtų, kad kvalifikavimas kaip vieno pažeidimo prieštarauja šiai direktyvai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal šią direktyvą draudžiama taikant baudų sumavimo principą skirti atskiras baudas už kiekvieną nustatytą pažeidimą.

18. Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1.a. Ar [Direktyvos 2019/633] 6 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai pirkėjas, remdamasis vienodai motyvuotu sprendimu, tą pačią dieną, pažeisdamas šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies d punktą, pateikia atskirus mokėjimo reikalavimus įvairiems tiekėjams, kurie patenka į šios direktyvos 1 straipsnio apsaugos sritį, šiai nuostatai prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią visi šie mokėjimo reikalavimai laikomi vienu pažeidimu (viena veika), už kurį galima taikyti tik vieną sankciją?

[6] Nagrinėjamu atveju keturi iš šių prašymų, kuriais *M. GmbH* kiekvieno savo tiekėjo prašė įnašų nuo 10 000 EUR iki 18 000 EUR, buvo priskirti *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, ir sujungti pagrindinės bylos nagrinėjimo tikslais.

1.b. Ar, remiantis [Direktyvos 2019/633] 6 straipsnio 1 dalies antros pastraipos reikalavimu, kad sankcija turi būti veiksminga, proporcinga ir atgrasoma, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą, atsakant į 1a klausimą svarbu, kad pagal Austrijos nacionalinę nuostatą, susijusią su sankcijų skyrimu (FWBG 6 straipsnio 2 dalis), gali būti skiriama (tik) 500 000 EUR bauda?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

[Ar Direktyvos 2019/633] 6 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad kiekvienas mokėjimo reikalavimas tiekėjui – tiek, kiek juo pažeidžiamas [šios direktyvos] 3 straipsnio 1 dalies d punkte įtvirtintas draudimas – turi būti laikomas savarankiška prekybos praktika, už kurią turi būti taikoma atskira sankcija (bauda) pagal kumuliacijos principą, taigi turi būti skiriamos kelios baudos, atsižvelgiant į tai, kad pagal Austrijos nacionalinę nuostatą, susijusią su sankcijų skyrimu (FWBG 6 straipsnio 2 dalis), numatyta skirti baudą, kurios maksimalus dydis neviršija 500 000 EUR?“

19. Rašytines pastabas Teisingumo Teismui pateikė BWB, *M. GmbH*, Austrijos vyriausybė ir Europos Komisija.

IV. Analizė

20. Dviem prejudiciniais klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar pagal Direktyvos 2019/633 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punkte ir antroje pastraipoje numatytą reikalavimą taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas draudžiami nacionalinės teisės aktai arba nacionalinė jurisprudencija, pagal kurią pirkėjo kelių tiekėjų atžvilgiu vienu metu vykdoma nesąžiningos prekybos praktika turi būti laikoma vienu pažeidimu, todėl tokiu atveju gali būti skiriama viena bauda, neviršijanti 500 000 EUR (pirmojo klausimo a ir b dalys). Jeigu į šiuos klausimus būtų atsakyta teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punktas turi būti aiškinamas taip, kad už kiekvieną nustatytą pažeidimą turi būti skiriama atskira bauda, neviršijanti 500 000 EUR (antrasis klausimas).

21. Prieš pradedant nagrinėti šiuos klausimus pažymėtina, kad jais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš tikrųjų nurodo du probleminius aspektus, susijusius su nacionalinės teisės aktų, kuriais, viena vertus (ir tam tikromis sąlygomis), keli nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai bendrai kvalifikuojami kaip vienas pažeidimas ir, kita vertus, nustatoma baudos, numatytos už pažeidimą, kurį sudaro vienas ar keli nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai, viršutinė riba, suderinamumu su Sąjungos teise.

22. Prieš pradedant nagrinėti šiuos du probleminius aspektus iš esmės, mano manymu, vertėtų pateikti keletą paaiškinimų, susijusių su Direktyvos 2019/633 taikymo sritimi ir nuostatomis, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė Teisingumo Teismui pateiktuose prejudiciniuose klausimuose.

A. Pirminės pastabos

23. Pirmiausia primintina, kad Direktyva 2019/633 yra minimalaus suderinimo konteksto dalis ir ja siekiama nustatyti apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos, galinčios daryti neigiamą poveikį žemės ūkio bendruomenės gyvenimo lygiui, minimalųjį Sąjungos standartą [7].

24. Taigi šioje direktyvoje apsiribojama minimalių nesąžiningos prekybos praktikos draudimo įgyvendinimo taisyklių nustatymu [8], paliekant valstybėms narėms didelę diskreciją taikyti šį draudimą, kiek tai susiję, be kita ko, su perkėlimo į nacionalinę teisę sistemų rengimu [9], taip pat sankcijų taikymo tvarka [10], siekiant įgyvendinti šios direktyvos tikslą sumažinti nesąžiningos prekybos praktiką, darančią neigiamą poveikį žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjams [11]. Vis dėlto šią diskreciją riboja tai, jog valstybės narės privalo užtikrinti, kad priimtos nacionalinės priemonės garantuotų visišką šios direktyvos, perkeltos į jų nacionalinės teisės sistemą, veiksmingumą.

25. Konkrečiai kalbant, dėl nuostatų, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė savo dviejuose prejudiciniuose klausimuose, manau, kad tikslinga priminti, jog Direktyvos 2019/633 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punkte nustatyta, kad nacionalinės vykdymo užtikrinimo institucijos turi turėti įgaliojimus bausti pažeidėją už šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą pažeidimą, skirti baudas ir kitas tiek pat veiksmingas sankcijas ir imtis laikinųjų priemonių dėl pažeidėjo arba šiuo tikslu iškelti bylą, laikydamosi nacionalinių taisyklių ir procedūrų. Kalbant būtent apie sankcijas, nurodytas minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punkte, šio straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad jos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą.

26. Pateikus šias pirmines pastabas galima pereiti prie išsamios abiejų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų probleminių aspektų analizės.

B. Dėl kelių nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų kvalifikavimo kaip vieno pažeidimo ar atskirų pažeidimų

27. Pirmojo prejudicinio klausimo pirma dalimi (pirmojo klausimo a punktu) prašymą priimti prjudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar su Direktyva 2019/633 suderinami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta viena sankcija už kelis nesąžiningos prekybos praktikos, taikytos keliems tiekėjams pažeidžiant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies d punktą, veiksmus.

28. Pirmiausia, mano manymu, reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju neginčijama, jog pagrindinėje byloje aptariama praktika patenka į Direktyvos 2019/633 taikymo sritį, nes atitinka vieną iš draudžiamų nesąžiningos prekybos praktikos atvejų, išvardytų šios direktyvos

7 Žr. Direktyvos 2019/633 1 konstatuojamąją dalį.

8 Žr. Direktyvos 2019/633 1 straipsnio 1 dalį.

9 Žr. Direktyvos 2019/633 8, 34 ir 39 konstatuojamąsias dalis.

10 Šiuo klausimu žr. *Commission Staff Working Document Unfair Trading Practices (UTP) – Overview tables on the Members States' transposition choices and enforcement activities*, kuris pridėtas prie Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nesąžiningos prekybos praktikos draudimo įgyvendinimas siekiant sustiprinti ūkininkų ir ekonominės veiklos vykdytojų padėtį žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje. Dabartinė padėtis“, COM(2024) 176 *final* (toliau – Komisijos ataskaita dėl Direktyvos 2019/633 perkėlimo). Iš šios 2024 m. balandžio mėn. paskelbtos ataskaitos matyti didelė nacionalinių perkėlimo priemonių įvairovė Sąjungoje, kalbant, be kita ko, apie sankcijas.

11 Žr. Direktyvos 2019/633 1 konstatuojamąją dalį.

3 straipsnio 1 dalyje, visų pirma šios nuostatos d punkte, pagal kurį pirkėjui draudžiama reikalauti, kad tiekėjas atliktų mokėjimus, „nesusijusius su tiekėjo žemės ūkio ir maisto produktų pardavimu“.

29. Kalbant apie Direktyvos 2019/633 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punktą patikslintina, kad šioje nuostatoje nenurodoma, kaip pagal nacionalinę teisę reikėtų kvalifikuoti nesąžiningos prekybos praktiką, kuri pasireiškia keliais vienu metu vykdomais veiksmais ir kuriai taikomas kuris nors iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatytų draudimų, ir kaip už ją bausti. Iš tikrųjų, nors šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punkte nurodyta, jog valstybės narės turi garantuoti, kad jų nacionalinė vykdymo užtikrinimo institucija turėtų įgaliojimus skirti baudas ir kitas tiek pat veiksmingas sankcijas arba šiuo tikslu inicijuoti procesą, šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje tik nurodoma, kad šios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad pastarojoje nuostatoje, kuri iš esmės susijusi su sankcijos, skiriamos už nustatytą pažeidimą, taikymo tvarka, nėra jokių konkrečių nuorodų, susijusių su etapu iki šio pažeidimo nustatymo.

30. Tai reiškia, kad pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmajame klausime nurodytas nuostatas iš esmės nedraudžiama vienu metu padarytų pažeidimų, patenkančių į nacionalinės teisės nuostatos, kuria perkeltas
Direktyvos 2019/633 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos d punktas, taikymo sritį, kvalifikuoti kaip vieno pažeidimo su sąlyga, kad laikomasi šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyto reikalavimo, pagal kurį skirta sankcija turi būti veiksminga, proporcinga ir atgrasoma [12].

31. Taip pat reikia konstatuoti, kad, priešingai, nei teigia pagrindinės bylos šalys, nei ši direktyva, nei jokia kita Sąjungos teisės nuostata ar principas negali būti aiškinami taip, kad pagal juos *a priori* privalomas (arba atmestinas) pagrindinėje byloje aptariamos veikos kvalifikavimas kaip vieno pažeidimo, o gal galima sankcijų kumuliacija, taigi jų kvalifikavimas kaip atskirų pažeidimų.

32. Taigi reikia, pirma, atmesti *M. GmbH* pateiktus argumentus, kuriais ji teigia, kad pagal Sąjungos teisę draudžiama sankcijų kumuliacija ir nustatoma viena sankcija tiek taikant sąvoką „vienas ir tęstinis pažeidimas“, tiek principą *ne bis in idem*.

33. Viena vertus, pažymėtina, kad sąvoka „vienas ir tęstinis pažeidimas“ pirmiausia yra procesinė priemonė, susijusi su įrodymų rinkimu, kurios tikslas – palengvinti tam tikrų veiksmų priskyrimą įmonėms, įtariamoms pažeidus konkurencijos teisės normas. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, SESV 101 ir 102 straipsniai gali būti pažeisti ne tik atskiru veiksmu, bet ir veiksmų seka arba tęstiniu elgesiu, nors viena ar kelios šios veiksmų sekos ar tęstinio elgesio sudedamosios dalys taip pat galėtų būti pripažintos atskiru šių nuostatų pažeidimu [13]. Jeigu įvairiais veiksmais vykdomas „bendras planas“, nes siekiama vieno tikslo – iškreipti konkurenciją bendrojoje rinkoje, Komisija (ir nacionalinės konkurencijos institucijos) turi teisę priskirti atsakomybę už tokius veiksmus, atsižvelgdama (-os) į dalyvavimą darant pažeidimą, vertinamą bendrai [14].

[12] Šiuo klausimu pažymiu, kad Komisijos ataskaitoje dėl Direktyvos 2019/633 perkėlimo nenurodoma, kaip įvairios valstybės narės sprendė klausimą, susijusį su kelių šia direktyva draudžiamų veiksmų kvalifikavimu kaip vieno pažeidimo arba kaip kelių pažeidimų.

[13] Šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 1 d. Sprendimą *Scania ir kt. / Komisija* (C-251/22 P, EU:C:2024:103, 94 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[14] Šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *Komisija / Verhuizingen Coppens* (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34. Taip pat pažymėtina, kad Direktyvos 2019/633 teisiniai pagrindai – tai SESV 43 straipsnio 2 dalis ir 39 straipsnio 1 dalis, susijusios su bendra žemės ūkio politika, o ne SESV nuostatos, susijusios su konkurencijos teise.

35. Kita vertus, *M. GmbH* rėmėsi principu *ne bis in idem*, kai ginčijo teisę skirti kelias kumuliacines sankcijas, bet, mano nuomone, šį argumentą taip pat galima nesunkiai atmesti, nes nagrinėjamu atveju nėra įvykdytos šio principo taikymo sąlygos.

36. Šiuo klausimu primintina, kad iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, susijusios su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsniu, matyti, jog pagal principą *ne bis in idem* draudžiama kartu vykdyti persekiojimą ir taikyti baudžiamojo pobūdžio sankcijas už tą pačią to paties asmens veiką [15]. Kadangi pagal sąlygą *idem* reikalaujama, kad faktinės aplinkybės būtų tokios pačios, principas *ne bis in idem* netaikomas, kai faktinės aplinkybės yra ne tokios pačios, o tik panašios [16]. Tinkamas kriterijus vertinant to paties pažeidimo buvimą yra faktinių aplinkybių tapatumas, suprantamas kaip konkrečių neatskiriamai tarpusavyje susijusių aplinkybių, dėl kurių atitinkamas asmuo išteisinamas arba galutinai nuteisiamas, visuma [17]. Atrodo, kad nagrinėjamu atveju *idem* sąlyga nėra įvykdyta, nes iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad faktinės aplinkybės, dėl kurių BWB iškėlė bylą, nėra tokios pačios [18]. Aplinkybė, kad aptariamos praktikos veiksmai pagal nacionalinę teisę gali būti kvalifikuojami kaip vienas pažeidimas, nekeičia to, kad nagrinėjau atveju faktinės aplinkybės nėra tokios pačios; bet kuriuo atveju to negali pakakti, kad būtų galima konstatuoti konkrečių neatsiejamai tarpusavyje susijusių aplinkybių visumos, patenkančios į sąvoką „tokios pačios aplinkybės“, buvimą [19].

37. Antra, taip pat reikia atmesti BWB pateiktą argumentą, pagal kurį, kadangi Direktyvoje 2019/633 daugiausia dėmesio skiriama pirkėjų ir tiekėjų individualių tarpusavio santykių apsaugai, kiekvienas veiksmas, patenkantis į šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, turi būti vertinamas atskirai ir individualiai, taip automatiškai atmetant kvalifikavimą kaip vieno pažeidimo. Nors iš tikrųjų tam tikrose šios direktyvos nuostatose [20], įskaitant jos 1 straipsnį, kuriame apibrėžiama jos taikymo sritis [21], minimi pirkėjų ir tiekėjų tarpusavio santykiai, vis dėlto remiantis šiomis nuostatomis negalima daryti išvados, kad valstybės narės privalo kiekvieną draudžiamą veiksmą kvalifikuoti kaip atskirą pažeidimą. Nepaisant to, kad bendras kelių draudžiamų veiksmų kvalifikavimas iš esmės nesusilpnintų jų draudimo [22], pažymėtina, kad Direktyva 2019/633 siekiama apsaugoti ne tik individualius pirkėjų ir tiekėjų santykius, bet ir apskritai visą žemės ūkio bendruomenę, kaip tą patvirtina šios direktyvos teisiniai pagrindai [23].

15 Šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimą *Garlsson Real Estate ir kt.* (C-537/16, EU:C:2018:193, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2018 m. kovo 20 d. Sprendimą *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

16 Šiuo klausimu žr. 2025 m. sausio 30 d. Sprendimą *Engie România* (C-205/23, EU:C:2025:43, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

17 Šiuo klausimu žr. 2025 m. sausio 30 d. Sprendimą *Engie România* (C-205/23, EU:C:2025:43, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

18 Iš tikrųjų neginčijama, kad *M. GmbH* skirtingiems tiekėjams išsiuntė iš viso 16 mokėjimo reikalavimų, kuriuose nurodytos sumos skyrėsi priklausomai nuo tiekėjo.

19 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje laikosi požiūrio, jog tai, kaip pagal nacionalinę teisę teisiškai kvalifikuojamos faktinės aplinkybės, neturi reikšmės siekiant konstatuoti tą patį pažeidimą, nes pagal Chartijos 50 straipsnį teikiama apsauga įvairiose valstybėse narėse negali skirtis. Šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimą *Garlsson Real Estate ir kt.* (C-537/16, EU:C:2018:193, 38 punktas), taip pat 2018 m. kovo 20 d. Sprendimą *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197, 36 punktas).

20 Šiuo klausimu žr. Direktyvos 2019/633 1 ir 14 konstatuojamąsias dalis.

21 Šioje nuostatoje nurodyta, kad Direktyvos 2019/633 taikymo sritis apibrėžiama atsižvelgiant į tiekėjo ir pirkėjo derybinės galios santykius, kuriuos lemia apyvartos skirtumai.

22 Iš tikrųjų apskaičiuojant vieną baudą taip pat galėtų būti atsižvelgiama į pirkėjo ir tiekėjo individualaus santykio disbalanso kompensavimą.

23 Šiuo klausimu žr. šios išvados 24 ir 34 punktus. Taip pat žr. Direktyvos 2019/633 1 konstatuojamąją dalį.

38. Atsižvelgiant į atliktą analizę, pažymėtina: kadangi Sąjungos teisė nereglamentuoja probleminių aspektų, susijusių su nesąžiningos prekybos praktikos, draudžiamos pagal Direktyvą 2019/633, teisiniu kvalifikavimu pagal nacionalinę teisę, valstybės narės nesąžiningos pirkėjo prekybos praktikos, draudžiamos pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, tuo pačiu sąmoningu ketinimu vienu metu vykdomos įvairių tiekėjų atžvilgiu, atveju gali nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms suteikti įgaliojimus arba konstatuoti vieną pažeidimą, taigi skirti vieną sankciją, arba konstatuoti kelis pažeidimus, taigi skirti kelias sankcijas, tačiau su sąlyga, kad abiem atvejais numatytos sankcijos būtų „veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą“, kaip reikalaujama pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

C. Dėl baudos, skiriamos už vieną ar kelis nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus, laikomus vienu pažeidimu, viršutinės ribos nustatymo

39. Pirmojo prejudicinio klausimo antra dalimi (pirmojo klausimo b punktu) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar, tuo atveju, kai keli veiksmai, kuriems taikomi Direktyvos 2019/633 3 straipsnyje nustatyti draudimai, kvalifikuojami kaip vienas pažeidimas, pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose už tokį pažeidimą nustatyta bauda, kurios maksimalus dydis neviršija 500 000 EUR. Jei būtų konstatuota, kad kvalifikavimas kaip vieno pažeidimo neatitinka šios direktyvos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal ją draudžiama skirti kelias baudas, kurių maksimalus dydis neviršija 500 000 EUR, už kiekvieną iš nustatytų pažeidimų (antrasis klausimas).

40. Pirmiausia pažymėtina, kad šis klausimas tiesiogiai susijęs ne su tuo, ar pagal Austrijos teisę numatytas baudos dydis yra tinkamas, kad būtų užtikrintas veiksmingas Direktyvos 2019/633 taikymas, o veikiau su tuo, kokį poveikį šios baudos dydžio apribojimas galėtų daryti valstybių narių pareigai nustatyti sankcijų sistemą, kuri būtų suderinama su šioje direktyvoje nurodytais reikalavimais. Pirmojo klausimo antros dalies esmė – tai ne pats kvalifikavimas kaip vieno pažeidimo ir ne pats maksimalus baudos dydis[24], kiekvieną iš šių dviejų nacionalinės teisės aspektų vertinant atskirai, o bendras jų abiejų poveikis, dėl kurio suderinamumo su Sąjungos teise abejoja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Taigi jis prašo Teisingumo Teismo patikslinti, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip susiklosčiusios pagrindinėje byloje, toks baudos dydžio apribojimas atitinka šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodytus reikalavimus, pirmiausia – veiksmingumo ir atgrasymo reikalavimus.

41. Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad, kaip ir probleminių aspektų, susijusių su pažeidimo kvalifikavimu, nagrinėtų šios išvados 29–38 punktuose, atveju, tiek iš Direktyvos 2019/633 nuostatų, tiek iš bendros minimalaus suderinimo, kurio ja siekiama, logikos išplaukia, kad valstybės narės iš esmės gali nustatyti viršutinę baudų, skiriamų už draudžiamus veiksmus, ribą[25]. Nors šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad valstybės narės privalo nustatyti sankcijas, skiriamas už nesąžiningos prekybos praktiką, be kita ko, baudas, šioje nuostatoje nėra jokio patikslinimo dėl šių baudų dydžio, įskaitant galimą jų viršutinę ribą.

[24] Iš Komisijos ataskaitos dėl Direktyvos 2019/633 perkėlimo matyti, kad 24 valstybėse narėse numatytas maksimalus baudų, kurias galima skirti, dydis, kuris yra labai įvairus – nuo 2 329,37 EUR Maltoje iki 2 500 000 EUR Portugalijoje. Be to, vienose iš šių valstybių narių, kaip antai Čekijos Respublikoje, Italijoje, Latvijoje, Vengrijoje ar Nyderlanduose, šią ribą atitinka procentinė apyvartos dalis, o kitose, pavyzdžiui, Italijoje ar Slovakijoje, ji atitinka pirkimo kainos arba tiekėjui nepagrįstai nustatytų mokesčių procentinę dalį.

[25] Taip pat pažymiu, kad siekiant nustatyti, ar konkrečių veiksmų kvalifikavimas pagal nacionalinę teisę kaip vieno pažeidimo arba kelių pažeidimų atitinka Direktyvą 2019/633, tai, ar pagal nacionalinę teisę leidžiama nustatyti iki tam tikro dydžio apribotą baudą, neturi reikšmės.

42. Be to, reikia konstatuoti, kad pagal šią nuostatą valstybėms narėms suteikiama didelė diskrecija savo nacionalinėje teisėje apibrėžti konkrečią sankcijų taikymo nesąžiningos prekybos praktikos atveju tvarką, kaip matyti iš aiškios nuorodos į nacionalines taisykles ir procedūras, pateiktos Direktyvos 2019/633 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punkte. Vis dėlto pažymėtina, kad valstybių narių diskreciją riboja jų pareiga užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje numatytos sankcijos taikant šią direktyvą būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą.

43. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, nesuderinus Sąjungos teisės aktų dėl sankcijų, taikomų nesilaikant šiais teisės aktais nustatytoje sistemoje nurodytų sąlygų, valstybės narės yra kompetentingos pasirinkti, kaip pačios mano, tinkamas sankcijas, tačiau su sąlyga, kad naudojasi šia kompetencija laikydamosi Sąjungos teisės [26]. Vadinasi, nors sankcijos, valstybių narių taikomos kovojant su nesąžiningos prekybos praktikos pažeidimais, yra priskiriamos jų procedūrinei ir institucinei autonomijai, pastarąją riboja ne tik lygiavertiškumo principas, kurio taikymas nagrinėjamu atveju neginčijamas, bet ir veiksmingumo principas, pagal kurį reikalaujama, kad sankcijos būtų veiksmingos ir atgrasomos, taip pat proporcingumo principas, pagal kurį draudžiama, kad nacionalinės teisės aktuose nurodytos sankcijos viršytų tai, kas būtina teisėtiems šių teisės aktų tikslams pasiekti, ir būtų neproporcingos šiems tikslams [27].

44. Šiuo klausimu norėčiau pridurti, kad nacionalinis teismas, kuris yra vienintelis kompetentingas aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę, turi patikrinti, ar, atsižvelgiant į visas konkretaus atvejo aplinkybes, numatytos sankcijos yra veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Vis dėlto Teisingumo Teismas, nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą, prireikus gali pateikti paaiškinimų, kurie padėtų nacionaliniam teismui atlikti savo vertinimą [28]. Reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismas jau turėjo progą aiškinti Sąjungos teisės aktus, kuriuose, kaip ir Direktyvoje 2019/633, nustatytas veiksmingų, proporcingų ir atgrasomų sankcijų reikalavimas [29], taip nurodydamas tam tikras gaires, kurios gali būti naudingos priimant sprendimą šioje byloje.

45. Pirma, pažymėtina, jog reikalavimas užtikrinti, kad taikomos sankcijos būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos, paprastai vertinamas atsižvelgiant į siekiamą tikslą [30]. Nagrinėjamu atveju, kaip priminta šios išvados 24 punkte, Direktyva 2019/633 siekiama, kad sumažėtų nesąžiningos prekybos praktikos, darančios neigiamą poveikį žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjams, nes ši praktika gali turėti neigiamų pasekmių žemės ūkio bendruomenės gyvenimo lygiui.

[26] Pagal analogiją žr. 2024 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *SISTEM LUX* (C-717/22 ir C-372/23, EU:C:2024:1041, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[27] Šiuo klausimu žr. 2024 m. sausio 11 d. Sprendimą *Nárokuj* (C-755/22, EU:C:2024:10, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[28] Šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 21 d. Sprendimą *De Diego Porras* (C-619/17, EU:C:2018:936, 91 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[29] Žr., pavyzdžiui, 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019, p. 17) 23 straipsnio 1 dalį; 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66) 23 straipsnį, taip pat 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (nauja redakcija) (OL L 269, 2013, p. 1), 42 straipsnio 1 dalį.

[30] Šiuo klausimu žr. 2024 m. kovo 21 d. Sprendimą *Profi Credit Bulgaria (Su kredito sutartimi susijusios papildomos paslaugos)* (C-714/22, EU:C:2024:263). Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas nusprendė, kad administracinė sankcija, kai skiriama bauda atitinka 50 % negautos muitų nepriemokos, kurią lėmė pateikta neteisinga informacija, gali paskatinti Sąjungos ekonominės veiklos vykdytojus imtis visų reikalingų priemonių tam, kad jų turima informacija apie importuojamas prekes būtų teisinga, o muitinės deklaracijose pateikiama informacija – tiksli ir išsami, taip padėdama siekti Reglamento Nr. 952/2013 9 konstatuojamojoje dalyje nurodyto tikslo – užtikrinti muitų tarifo ir kitų Sąjungos lygiu nustatytų bendrosios politikos priemonių, taikomų Sąjungos ir Sąjungos muitų teritorijai nepriklausančių šalių ar teritorijų prekybai prekėmis, įgyvendinimą. Šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *J. P. Mali* (C-653/22, EU:C:2023:912, 31 ir 32 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

46. Antra, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad sankcijų griežtumas turi atitikti pažeidimų, už kuriuos jos skiriamos, sunkumą ir, be kita ko, užtikrinti realų atgrasomąjį poveikį, bet nepažeisti bendrojo proporcingumo principo [31]. Taigi Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad, nors bauda iš tikrųjų gali būti atgrasoma sankcija, dėl nedidelio dydžio ši sankcija gali tapti nepakankama [32] arba, priešingai, neproporcinga, kai skirtos baudos dydis yra per didelis [33]. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad veiksmingomis ir atgrasomomis gali būti laikomos sankcijos, kurias skiriant atsižvelgiama į vartotojui padarytos žalos dydį [34] ir dėl kurių pažeidėjai netenka ekonominės naudos, gautos padarius pažeidimus [35], taip, kad tai atgrasytų bet kurį asmenį nuo tokio paties pobūdžio pažeidimų darymo [36].

47. Dėl sankcijų tinkamumo atsižvelgiant į nustatytų pažeidimų sunkumą taip pat pažymėtina, kad, kai nacionalinės teisės aktuose numatyta kartu taikyti kelias sankcijas, kaip antai kelias pinigines baudas, kompetentingos institucijos privalo užtikrinti, kad visų paskirtų bausmių griežtumas neviršytų konstatuoto pažeidimo sunkumo, antraip būtų pažeistas proporcingumo principas [37].

[31] Pagal analogiją žr. 2020 m. kovo 5 d. Sprendimą *OPR-Finance* (C-679/18, EU:C:2020:167, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2024 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *SISTEM LUX* (C-717/22 ir C-372/23, EU:C:2024:1041, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[32] Šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimą *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)* (C-303/20, EU:C:2021:479, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[33] Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad sankcija, kurią sudaro prievolė sumokėti sumą, atitinkančią paimtų iš muitinės priežiūros prekių vertę, neatrodo proporcinga. Teisingumo Teismas nurodė, kad tokią sumą atitinkanti sankcija viršija tai, kas būtina siekiant užtikrinti, kad prekės, kurioms taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, nebūtų paimtos iš muitinės priežiūros. Šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimą *Schenker* (C-655/18, EU:C:2020:157, 44 punktas). Kitoje byloje, taip pat susijusioje su Reglamente Nr. 952/2013 nurodytų sankcijų sistemos aiškinimu, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, net atsižvelgiant į muitų teisės aktų pažeidimų ypatumus, be kita ko, į didelį šių pažeidimų dažnumą ir tai, kad sudėtinga juos nustatyti, nacionalinėje teisėje numatyta bauda, kurios dydis yra nuo 100 % iki 200 % prekių muitinės vertės, neatitinka visų pažeidimų, už kuriuos ji skiriama, sunkumo, visų pirma tuo atveju, kai nesilaikyta pareigų, susijusių su muitinės deklaracijomis, vykdant išorinio tranzito procedūrą. Teisingumo Teismo nuomone, tokia sankcija, viena vertus, viršija tai, kas būtina siekiant užtikrinti, kad prekės, kurioms įforminta ši procedūra, nebūtų paimtos iš muitinės priežiūros, ir, kita vertus, yra neproporcinga, palyginti su skola muitinei, atsirandančia dėl prekių, kurioms taikoma ši procedūra, paėmimo iš muitinės priežiūros. Šiuo klausimu žr. 2024 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *SISTEM LUX* (C-717/22 ir C-372/23, EU:C:2024:1041, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[34] Pagal analogiją žr. 2024 m. sausio 11 d. Sprendimą *Nárokuj* (C-755/22, EU:C:2024:10, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[35] Keliose bylose, susijusiose su Direktyvos 2008/48 23 straipsnio nuostatos dėl sankcijų aiškinimu atsižvelgiant į nacionalines sankcijų sistemas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad už kreditoriaus pareigos, turinčios esminę reikšmę pagal šią direktyvą, neįvykdymą (pavyzdžiui, vartotojo mokumo nepatikrinimą, bendros kredito kainos metinės normos, mokėjimų skaičiaus ir periodiškumo, būsimų mokesčių notarui, taip pat reikalaujamų laidavimų ir draudimų nenurodymą vartojimo kredito sutartyje) gali būti baudžiama šio kreditoriaus teisės į palūkanas ir mokesčius atėmimu. Teisingumo Teismas nurodė, kad tokia sankcija būtų pakankamai atgrasanti ir atitiktų pažeidimo, už kurį ja baudžiama, sunkumą. Priešingai, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, jei sankcija atimti teisę į palūkanas praktiškai sušvelnėtų ar paprasčiausiai būtų visiškai panaikinta, tai neišvengiamai reikštų, kad ji nėra iš tikrųjų atgrasanti. Be to, kadangi šios informacijos nenurodymas kredito sutartyje gali atimti iš vartotojo galimybę įvertinti savo įsipareigojimų apimtį, teisės į palūkanas ir mokesčius atėmimo iš kreditoriaus sankcija, numatyta nacionalinės teisės aktuose, turi būti laikoma proporcinga, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 23 straipsnį. Vis dėlto sankcijos, lemiančios rimtas pasekmes kreditoriui, taikymas tais atvejais, kai nenurodoma informacija, kuri negali turėti įtakos vartotojo galimybei įvertinti savo įsipareigojimų apimtį, pavyzdžiui, kompetentingos priežiūros institucijos pavadinimas ir adresas, negali būti laikomas proporcingu. Šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 27 d. Sprendimą *LCL Le Crédit Lyonnais* (C-565/12, EU:C:2014:190, 52 ir 53 punktai); 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Home Credit Slovakia* (C-42/15, EU:C:2016:842, 69–72 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija); 2020 m. kovo 5 d. Sprendimą *OPR-Finance* (C-679/18, EU:C:2020:167, 30 punktas); 2021 m. birželio 10 d. Sprendimą *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)* (C-303/20, EU:C:2021:479, 39 ir 40 punktai), taip pat 2024 m. kovo 21 d. Sprendimą *Profi Credit Bulgaria (Su kredito sutartimi susijusios papildomos paslaugos)* (C-714/22, EU:C:2024:263, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[36] Pagal analogiją žr. 2024 m gruodžio 19 d. Sprendimą *SISTEM LUX* (C-717/22 ir C-372/23, EU:C:2024:1041, 63 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[37] Šiuo klausimu žr. 2023 m. spalio 19 d. Sprendimą *G. ST. T. (Bausmės proporcingumas pažeidimo atveju)* (C-655/21, EU:C:2023:791, 66 ir 67 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

48. Trečia, proporcingumo principo, įtvirtinto Chartijos 49 straipsnio 3 dalyje, valstybės narės turi laikytis ne tik nustatydamos pažeidimo sudėtį ir taisykles, susijusias su baudų griežtumu, bet ir vertindamos veiksnius, į kuriuos galima atsižvelgti nustatant baudas [38]. Be to, pagal šį principą reikalaujama, kad nustatant sankciją ir baudos dydį būtų atsižvelgiama į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes [39].

49. Ketvirta, iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, jog siekiant užtikrinti, kad sankcijos būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos, reikia, kad ne tik nacionalinis teisės aktų leidėjas, bet ir nacionaliniai teismai turėtų diskreciją, leidžiančia jiems, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, pasirinkti priemonę, kuri būtų proporcinga konstatuoto įsipareigojimo neįvykdymo sunkumui [40]. Taigi nacionaliniai teismai, vertindami sankcijų veiksmingumą, proporcingumą ir atgrasomumą, pagal SESV 288 straipsnio trečią pastraipą turi atsižvelgti ne tik į nacionalinės teisės nuostatą, priimtą būtent siekiant perkelti direktyvą, bet ir į visas nacionalinės teisės nuostatas ir jas aiškinti kuo labiau atsižvelgdami į direktyvos formuluotę ir tikslus [41].

50. Pateikus šiuos su jurisprudencija susijusius paaiškinimus, reikia konstatuoti, kad nė viena iš minėtų bylų nėra tiesiogiai susijusi su šioje byloje nagrinėjamu atveju, nes jos iš esmės susijusios su skiriamos sankcijos nustatymo tvarka, o ne su etapu iki padaryto pažeidimo konstatavimo ir jo kvalifikavimo pagal nacionalinę teisę [42].

51. Taigi manau, kad siekiant veiksmingai taikyti Direktyvą 2019/633 negalima apsiriboti vien nacionalinėje teisėje numatytos sankcijos rūšies vertinimu arba tam tikrais šios sankcijos nustatymo aspektais, kaip antai skiriamos baudos dydžiu; reikia atsižvelgti ir į bet kuriuos kitus veiksnius, kurie gali trukdyti vykdyti reikalavimą numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, taigi ir turėti įtakos siekiant šios direktyvos tikslų. Tai juo labiau taikytina tuo atveju, kai, kaip šioje byloje, pažeidimo kvalifikavimas pagal nacionalinę teisę gali turėti įtakos (maksimaliam) skiriamos baudos dydžiui, kuris, remiantis šios išvados 46 punkte priminta Teisingumo Teismo jurisprudencija, yra vienas iš veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant sankcijų tinkamumą.

52. Nagrinėjamu atveju, jei kelių piniginių sankcijų kumuliacinis taikymas keltų pavojų, kad skiriamų sankcijų arba baudų dydis viršys nustatyto pažeidimo sunkumą, o tai pažeistų proporcingumo principą [43], kelių veiksmų, kuriems taikomi Direktyvos 2019/633 3 straipsnyje nustatyti draudimai, kvalifikavimas kaip vieno pažeidimo tam tikrais atvejais galėtų *a contrario*

[38] Šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *J. P. Mali* (C-653/22, EU:C:2023:912, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2025 m. birželio 19 d. Sprendimą *Lietuvos bankas* (C-671/23, EU:C:2025:457, 46 punktas).

[39] Šiuo klausimu žr. 2023 m. spalio 19 d. Sprendimą *G. ST. T. (Bausmės proporcingumas pažeidimo atveju)* (C-655/21, EU:C:2023:791, 66 ir 67 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

[40] Pagal analogiją žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimą *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)* (C-303/20, EU:C:2021:479, 36 ir 45 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

[41] Pagal analogiją žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimą *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)* (C-303/20, EU:C:2021:479, 36 ir 45 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

[42] Galiausiai tai ir nestebina, nes, kaip minėta šios išvados 29 punkte, reikalavimas numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, kuris nurodytas ir įvairiuose kituose Sąjungos teisės aktuose, daugiausia susijęs su skiriamos sankcijos nustatymo tvarka.

[43] Žr. šios išvados 48 punktą.

lemti sankcijos, kuri dėl baudos dydžio apribojimo (ir nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms negalint viršyti šio dydžio) negalėtų būti laikoma pakankamai veiksminga ir atgrasoma, skyrimą [44].

53. Vadinasi, nors pagal Direktyvą 2019/633 neatmetama, kad valstybė narė gali elgesį, kuriuo daug kartų pažeidžiami šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyti draudimai, kvalifikuoti kaip vieną pažeidimą ir atitinkamai skirti vieną sankciją už kelis nagrinėjamos nesąžiningos komercinės praktikos veiksmus, ši galimybė neatleidžia nacionalinių vykdymo užtikrinimo institucijų nuo pareigos užtikrinti, kad skiriama sankcija būtų veiksminga, proporcinga ir atgrasoma, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atlikti bendrą nacionalinės priemonės, kuria perkeliama ši direktyva, ir skiriamos sankcijos vertinimą, atsižvelgdamas į visus svarbius veiksnius, įskaitant konkrečias bylos aplinkybes, kad patikrintų, ar buvo laikomasi šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų su sankcijomis susijusių reikalavimų.

54. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirma, manau, kad
Direktyvos 2019/633 6 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip: pirkėjo prekybos praktikos, draudžiamos pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą ir tuo pačiu sąmoningai vienu metu vykdomos įvairių tiekėjų atžvilgiu, atveju valstybės narės gali nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms suteikti įgaliojimus arba konstatuoti vieną pažeidimą, taigi skirti vieną sankciją, arba konstatuoti kelis pažeidimus, taigi skirti kelias sankcijas, tačiau su sąlyga, kad pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos e punktą, siejamą su šio straipsnio 1 dalies antra pastraipa, nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais būtų užtikrinta, kad skiriama sankcija būtų veiksminga, proporcinga ir atgrasoma, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą.

V. Išvada

55. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/633 dėl įmonių vienų kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje 6 straipsnio 1 dalies e punktas

turi būti aiškinamas taip:

pirkėjo prekybos praktikos, draudžiamos pagal Direktyvos 2019/633 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą ir tuo pačiu sąmoningai vienu metu vykdomos įvairių tiekėjų atžvilgiu, atveju valstybės narės gali nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms suteikti įgaliojimus arba konstatuoti vieną pažeidimą, taigi skirti vieną sankciją, arba konstatuoti kelis pažeidimus, taigi skirti kelias sankcijas, tačiau su sąlyga, kad pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos

[44] Taigi *a priori* neatmestina galimybė, kad daugelio nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų, susijusių su dideliu tiekėjų skaičiumi, vertinimas kartu ir jų kvalifikavimas kaip vieno pažeidimo, už kurį tik vieną kartą gali būti skiriama bauda, neviršijanti 500 000 EUR, negali būti laikomi atitinkančiais Direktyvos 2019/633 6 straipsnio 1 dalies e punkte nustatytus reikalavimus, be kita ko, jei ši praktika yra tam tikro sunkumo ir didelio masto. Tokiu atveju baudos dydžio apribojimas keltų pavojų, kad nacionalinės vykdymo užtikrinimo institucijos negalės pakankamai atsižvelgti ir įvertinti esminių baudos dydžio nustatymo veiksnių, pavyzdžiui, atitinkamo pažeidimo pobūdžio, dažnumo ir sunkumo.

e punktą, siejamą su šio straipsnio 1 dalies antra pastraipa, nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais būtų užtikrinta, kad skiriama sankcija būtų veiksminga, proporcinga ir atgrasoma, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, dažnumą ir sunkumą.